

УДК 141.319.8:316.6]:004

СКОТНА Надія – доктор філософських наук, професор, завідувачка кафедри філософії, соціології та політології імені професора Валерія Скотного, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 24, вул. Івана Франка, м. Дрогобич, Україна, індекс 82100, (nadiya.skotna@dspu.edu.ua).

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2929-8926>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4700.51.19>

Бібліографічний опис статі: Скотна, Н. (2025). Цивілізаційна модель особистості в епоху цифрової трансформації: філософсько-психологічний вимір. *Людинознавчі студії: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філософія»*, 51, 312–325, doi: <https://doi.org/10.24919/2522-4700.51.19>

ЦИВІЛІЗАЦІЙНА МОДЕЛЬ ОСОБИСТОСТІ В ЕПОХУ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ: ФІЛОСОФСЬКО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ВИМІР

Анотація. Метою статті є філософсько-психологічний аналіз трансформацій людини в умовах цифрової епохи та виявлення особливостей формування цивілізаційної моделі особистості. **Методологія.** Методологія дослідження базується на міждисциплінарному підході, що поєднує філософський та психологічний аналіз. Використано цивілізаційний, культурно-історичний і феноменологічний підходи для виявлення трансформацій цінностей та смислів особистості, а також системний і когнітивно-поведінковий методи для вивчення процесів адаптації та ідентичності в цифровому середовищі. Узагальнення результатів здійснювалося шляхом порівняльного та аналітико-синтетичного аналізу. **Новизна.** Наголошено, що цивілізаційна модель особистості не зводиться до технічної адаптації чи психологічної стійкості. Йдеться про нову форму культурної зрілості – уміння жити в плінних реальностях, не втрачаючи цілісності й свободи. Саме така здатність (або її відсутність) до творення гармонійної моделі буття визначатиме цивілізаційний сенс людини в цифрову епоху. Виявлено подвійний ефект

кіберсоціалізації – одночасне формування нових можливостей для самовираження, критичного мислення та глобальної комунікації і ризиків фрагментації та цифрової залежності.

Висновки. Осмислення цивілізаційної моделі особистості в епоху цифрової трансформації має не лише теоретичне, а й вагомим практичне значення. Філософський аналіз дозволяє дослідити онтологічні та аксіологічні виміри цього процесу, тоді як психологічний аспект відкриває можливості вивчення механізмів адаптації, соціалізації, формування ідентичності та збереження психічної рівноваги в умовах інформаційного перевантаження й динамічних технологічних змін. Актуалізується роль освіти в розвитку особистості, яка здатна зберігати цілісність та внутрішню автономію в умовах цифрового простору.

Ключові слова: цифровізація, цифрова трансформація, особистість, цивілізація.

SKOTNA Nadiya – Doctor of Philosophy, Professor, Head of the Department of Philosophy, Sociology and Political Science named after Professor Valery Skotny, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, 24, Ivan Franko str., Drohobych, Ukraine, postal code 82100 (nadiya.skotna@dspu.edu.ua)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2929-8926>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4700.51.19>

To cite this article: Skotna, N. (2025). Tsyvilizatsiina model osobystosti v epokhu tsyfrovoi transformatsii: filosofsko-psykholohichniy vymir [Civilizational Model of Personality in the Era of Digital Transformation: Philosophical and Psychological Dimension]. *Liudynoznavchi studii: zbirnyk naukovykh prats Drohobytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka. Seriiia «Filosofia» – Human Studies. Series of «Philosophy»: a collection of scientific articles of the Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University*, 51, 312–325, doi: <https://doi.org/10.24919/2522-4700.51.19>

CIVILIZATIONAL MODEL OF PERSONALITY IN THE ERA OF DIGITAL TRANSFORMATION: PHILOSOPHICAL AND PSYCHOLOGICAL DIMENSION

Summary. The purpose of the article is to conduct a philosophical and psychological analysis of human transformations in the digital age and to identify the characteristics of forming a civilizational

*model of personality. **Methodology.** The research methodology is based on an interdisciplinary approach combining philosophical and psychological analysis. Civilizational, cultural-historical, and phenomenological approaches were applied to identify transformations in personal values and meanings, while systems and cognitive-behavioral methods were used to examine processes of adaptation and identity in digital environments. Results were synthesized through comparative and analytical-synthetic analysis. **Novelty.** The study emphasizes that the civilizational model of personality is not limited to technical adaptation or psychological resilience. It represents a new form of cultural maturity—the ability to live in fluid realities without losing integrity and freedom. The dual effect of cyber-socialization is identified, simultaneously creating new opportunities for self-expression, critical thinking, and global communication, while posing risks of fragmentation and digital dependency. **Conclusions.** Understanding the civilizational model of personality in the era of digital transformation has both theoretical and significant practical implications. Philosophical analysis allows the exploration of ontological and axiological dimensions of this process, while the psychological aspect enables the study of mechanisms of adaptation, socialization, identity formation, and maintenance of mental equilibrium amidst information overload and dynamic technological changes. The study highlights the crucial role of education in developing individuals capable of preserving integrity and internal autonomy in digital spaces.*

Key words: digitalization, digital transformation, personality, civilization.

Постановка проблеми. Проблема особистості завжди була і залишається центральною темою наук про людину і суспільство. Запропоновані матеріали є продовженням наших роздумів про становище особистості на роздоріжжях сучасної цивілізації (Скотна, 2005, 2013). Зміни в сучасному світі під впливом впровадження новітніх технологій відбуваються так швидко, що поставлені нами проблеми набувають сьогодні нових аспектів. Отже, актуальність запропонованого дослідження зумовлена глибинними трансформаціями сучасної цивілізації, які спричинені розвитком інформаційно-комунікативних технологій. Цифровізація охоплює всі сфери людської життєдіяльності,

радикально змінюючи способи комунікації, пізнання, праці та самоідентифікації. В цих умовах постає потреба у переосмисленні цивілізаційної моделі особистості, яка вже не може ґрунтуватися виключно на традиційних культурних чи соціальних засадах, а повинна враховувати нові виклики віртуалізації та гібридизації життєвого досвіду.

Філософський аналіз дозволяє дослідити онтологічні та аксіологічні виміри цього процесу, тоді як психологічний аспект відкриває можливості вивчення механізмів адаптації, соціалізації, формування ідентичності та збереження психічної рівноваги в умовах інформаційного переважання й динамічних технологічних змін. Саме тому осмислення цивілізаційної моделі особистості в епоху цифрової трансформації має не лише теоретичне, а й вагоме практичне значення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. «Запитання про те, що є людина, де межа людського та нелюдського, як зберегти особистість – це на сьогодні найважливіші запитання, які пов'язані з тим, що ми називаємо “антропологічними викликами”, інші “антропологічною кризою”, або “антропологічною катастрофою”» (Ткаченко, 2024, с. 8). Саме виклики, що постають перед особистістю в умовах впровадження новітніх технологій – одна із центральних тем монографії О. Ткаченка «Традиція і антропологічні виклики новітніх технологій» (2024).

Філософське осмислення різноманітних аспектів становища особистості в глобальному цифровому просторі в центрі уваги таких українських вчених, як В. Воронкова, О. Гомілко, О. Дзьобань, О. Дольська, С. Куцепал, К. Райда, О. Сарнавська, Т. Шадюк та ін. Сучасні дослідження феномену віртуальної особистості апелюють до цілої когорти постмодерністських філософів: Ж. Бодрійара, П. Вірлію, Ф. Гватарі та ін.

С. Куцепал (2020) наголошує, що в сучасній цивілізації виникає новий тип соціалізації, коли особистість отримує якісно нові засоби та способи самореалізації. Визначальними факторами соціальних трансформацій є соціальні мережі, Інтернет та технології мобільного зв'язку, завдяки яким «нівелюються онтологічні межі, посилюється індивідуалізація та особистісна автономія, актуальним стає питання впливу віртуальної реальності на людину та її внутрішній світ». (Куцепал, 2020, с. 112).

В статті «Філософське осмислення особистості цифрового покоління: постмодерний дискурс» (2020) акцентується увага на особливостях конструювання ідентичності особистості в сучасному віртуальному комунікативному просторі та усвідомлення впливу віртуальної ідентичності на реальну особистість в умовах інформаційного суспільства. Автори доводять, що «віртуальна ідентичність може мати множинний характер та виражена переважно через самопрезентацію, водночас є важливим компонентом автентичності як самотності сучасної особистості» (Сарнавська, 2020, с. 136).

Якщо мовиться про психологічні виміри проблеми, то питання особливостей розвитку особистості у цифрову епоху в центрі уваги С. Гаркавеця (2022), Н. Журавльової, А. Татяничкова, А. Лісовенко (2024), І. Чаплінської (2021), Р. Чаплінського (2025) та ін. Сьогодні все частіше предметом наукового обговорення стає вплив кіберсоціалізації на самосвідомість особистості. Зокрема, дослідники акцентують увагу на змінах, яких зазнає у процесі кіберсоціалізації самосвідомість, і які відображаються у способі, яким індивід сприймає себе та взаємодіє з оточуючими.

При аналізі джерельної бази нами були виокремлені психологічні дослідження (важливі, коли мовиться про моделювання особистості), які можна об'єднати загальною проблематикою: використання соціальних мереж та особистість (Amichai-Hamburger, Vinitzky, 2010); особистість та мотивація, пов'язані з використанням Facebook; вплив особистості на використання соціальних мереж та мотивацію; моделі прогнозування особистості за допомогою соціальних мереж (Argoux, 2017). В сучасних дослідженнях віртуальної особистості, деякі науковці схильні використовувати так званий п'ятифакторний опис, що включає такі риси: невротизм, екстраверсію, відкритість, доброзичливість та сумлінність. Хоча теоретичні та методологічні основи такої моделі не є беззаперечними.

В дослідженні Джоани Гіндс та А. Джойнсона (2024) обґрунтовано, що цифрові сліди взаємодій відкривають нові можливості для вивчення людської поведінки. Науковці Батського університету (Велика Британія) довели, що особистісні риси можуть бути прогнозовані на основі цифрових даних, але

точність відрізняється залежно від того, чи оцінку здійснює людина, чи комп'ютер. Зокрема, люди краще ідентифікують відкритість до досвіду та екстраверсію, тоді як нейротизм, доброзичливість і сумнінність визначити складніше. Комп'ютерні алгоритми також виявляють відкритість, проте мають суттєві обмеження у визначенні внутрішніх рис. Ці результати підтверджують, що внутрішні характеристики особистості важче помітити, ніж зовнішні, навіть у цифровому середовищі. Автори роблять висновок: «таким чином, ми знаємо надзвичайно мало про те, як особистість проявляється в різних типах цифрових слідів поза соціальними мережами та на інших формах цифрових пристроїв. Майбутні дослідження можуть використати ці можливості для розвитку нашого розуміння особистості в багатьох сферах суспільства» (Hinds, Joinson, 2024, p. 753).

Метою статті є філософсько-психологічний аналіз трансформації людини в умовах цифрової епохи та виявлення особливостей формування цивілізаційної моделі особистості, здатної гармонійно поєднувати технічні досягнення з гуманістичними цінностями.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ми зазначали (Скотна, 2005, 2013), що виокремлення цивілізаційної моделі особистості пов'язано з дедалі вагомішою роллю цивілізаційного процесу. Причому визначення цивілізаційної моделі особистості можна розглядати в контексті різноманітних інтерпретацій. Перша бере за основу значення цивілізації як техніки, способів організації економіки й політичного життя. У такому аспекті окреслюються основні риси сучасної людини постіндустріального суспільства. Крім того, поняття цивілізаційного процесу містить не лише технічні досягнення, а й упорядкованість душевного життя, що надає особистості таких рис, як стриманість і далекоглядність, самоконтроль і самодисципліна, відповідальність і порядність. Друга інтерпретація відштовхується від ширшого розуміння цивілізації як локально-культурного утворення. С. Гантінгтон (2006) доходить висновку, що культура є загальною темою кожного визначення цивілізацій та виокремлює такі загальні риси цивілізації, як мова, історія, звичаї, інститути, релігія, підкреслюючи особливу роль останньої.

В запропонованому дослідженні ми будемо розмірковувати саме в контексті першої інтерпретації, коли мовиться про технологічний цивілізаційний розвиток і, зокрема, цифрові трансформації. «Не випадково особливе місце в динамічному розвитку НБІКС-технологій посідають інформаційно-комунікативні технології (ІКТ), функціонування яких слугує формуванню нових соціальних потреб й інтересів, активізує та розширює пошук адекватних соціально-філософських концепцій, потребує переосмислення уже наявних парадигм і поглядів» (Ткаченко, 2024, с. 102). Якщо ІКТ охоплює різноманітні технології комунікації та інформаційні технології, цифровізація є не тільки конкретним процесом переходу до цифрових рішень та технологій, але й втечею людини у віртуальну реальність, яка спричиняє зміни на різних рівнях особистісного становлення. Посилаючись на Д. Белла, М. Войцицька (2006) виокремлює ключові моменти філософського осмислення явищ віртуальності та віртуальної особистості. Це: «1) “матеріальний” аспект віртуального простору, який включає розвідки з історії походження кіберкультури, історію розвитку комп’ютерної техніки та Інтернету й віртуальної реальності; 2) “символічний” аспект охоплює питання як віртуальної комунікації, так і трансляції культурного капіталу між культурними світами (наприклад, представлення кіберпростору у популярній культурі); 3) нарешті, аспект досвіду, що належить до царини філософської рефлексії, оскільки тут присутнє намагання відтворення неповторності досвіду самості у цифровому просторі» (Войцицька, 2006, с. 30).

В цьому контексті важливою постає проблема специфічної на сьогодні соціалізації особистості – кіберсоціалізації, про негативні наслідки якої пишуть дослідники. Зокрема, Ю. Чаплинська (2021) виокремлює такі ризики: збіднення емоційної сфери людини; надмірна довіра до новітніх технологій; послаблення когнітивних функцій особистості; психологічна залежність; переорієнтація емоційних прихильностей; загроза здоров’ю і блокування фізичного розвитку; спотворення уявлень про сексуальне життя; кіборгізація людського тіла; руйнування соціальних стосунків та віддалення людей одне від одного; викривлення уявлення про людську красу; феномен «фальшивого життя» та ін. (Чаплинська, 2021, с. 163–172).

Водночас, поняття кіберсоціалізації варто розглядати не лише в негативному ключі. Воно означає також формування нових способів взаємодії людини з інформаційним середовищем, появу альтернативних моделей навчання, комунікації та співпраці. Саме через віртуальну соціалізацію особистість набуває здатності інтегруватися в глобальні мережеві спільноти, опановувати нові форми культурної самопрезентації, розширювати горизонти самопізнання й самореалізації. Отже, можна говорити про амбівалентність такої соціалізації. З одного боку, вона може призводити до кризових явищ в ідентичності, формувати залежності та поверховість міжособистісних стосунків. З іншого – відкриває перспективи формування нових соціальних практик, розвитку критичного мислення, набуття навичок глобальної комунікації. Це свідчить про необхідність пошуку таких філософсько-психологічних моделей, які дозволили б мінімізувати ризики й водночас використати позитивний потенціал онлайн-соціалізації у становленні особистості цифрової доби.

На сучасному цивілізаційному етапі історії людства, особливостю якого є прискорений розвиток новітніх технологій, актуальності набувають проблеми ідентичності, ідентифікації, самоідентифікації. Зокрема, людина стає учасницею інформаційно-технологічних процесів, піддається переоцінці цінностей і змінює попередню культурну та цивілізаційну самоідентифікацію. Погодимось із дослідниками, які наголошують, що будь-яка форма ідентичності, у тому числі цивілізаційна, усвідомлюється особливо гостро в ситуації кризи, викликаній внутрішніми причинами, пов'язаними з якісними, глибинними трансформаціями самих цивілізацій. Поширеною реакцією на ситуацію «глобальної невизначеності» стає «відмова» від усвідомлення складності та втеча в локалізм, який дає особистості можливість зберегти мінімальний, базовий рівень ідентичності. А цивілізаційна ідентичність у такому випадку втрачає значущість.

Цифрова трансформація змінює не лише соціальні та культурні практики, а й внутрішній психологічний світ особистості. Постійна присутність у віртуальних просторах створює нові умови для формування «Я-образу» та переживання власної унікальності. Цифрове середовище розширює можливості для самовираження та багатоваріантної ідентифікації: людина може

конструювати власні «цифрові аватари», підтримувати численні соціальні ролі та комунікації, експериментувати з культурними ідентичностями. Разом з цим, така множинність часто породжує психологічну фрагментацію, розмитість внутрішніх кордонів, кризи автентичності.

Важливим є й феномен «цифрової залежності», коли особистість починає ототожнювати власну цінність із кількістю «лайків», підписників чи реакцій у мережі. Це зумовлює формування так званої зовнішньо орієнтованої ідентичності, де критерії самоповаги визначаються не внутрішніми цінностями, а цифровими індикаторами визнання. Психологічні дослідження вказують, що такий дисбаланс може призводити до підвищеної тривожності, зниження самооцінки та відчуття екзистенційної нестабільності.

Окремої уваги заслуговує проблема інформаційного перевантаження. В умовах надлишку даних особистість змушена постійно здійснювати селекцію змістів, що формує специфічний тип «цифрової свідомості» – фрагментарної, швидко переключеної, але водночас поверхневої. Це впливає на глибинні механізми ідентифікації, оскільки тривалі, стійкі смислові структури витісняються швидкоплинними інформаційними потоками. У такій ситуації постає питання психологічної стійкості та здатності до рефлексії. Особистість, яка зберігає внутрішні ціннісні орієнтири та розвиває навички критичного мислення, здатна інтегрувати цифровий досвід у власну ідентичність, не втрачаючи цілісності. Натомість відсутність рефлексивної позиції спричиняє залежність від зовнішніх цифрових впливів і формує так звану «розмиту ідентичність». Таким чином, психологічний вимір ідентифікації в цифрову епоху виявляється подвійним: він відкриває нові горизонти самовираження й одночасно актуалізує ризики фрагментації особистості, що потребує осмислення як у філософському, так і в психологічному контексті.

Отже, проблемний характер вибудовування власної ідентичності в сучасному світі можна охарактеризувати як кризу самовизначення, фатальним симптомом якого є невизнання самої ситуації змінності ідентифікації аномальною. В той же час, особистісна ідентичність – не пасивний зліпок культури, який накладається на пластичну форму індивідуальної людини,

а результат активного, діяльного вибору особистістю культурних зразків, цінностей та норм. Саме цей активний вимір робить ідентичність динамічною: людина не лише реагує на цивілізаційні зрушення, але й бере участь у їх творенні, конструюючи нові форми культурного та ціннісного самовираження. Як показують дослідження, взаємозв'язок між суспільством, історією та людською ідентичністю є не лінійним, а взаємозумовленим.

Ще однією важливою проблемою, яка пов'язана з цивілізаційною моделлю особистості в епоху цифрової трансформації, є питання свободи як базового виміру людського існування. У цифровому середовищі свобода постає не лише як можливість вибору, а й як здатність протистояти алгоритмічним сценаріям, що непомітно структурують наші дії, уподобання та комунікацію. Якщо в класичній філософській традиції свобода розглядалася насамперед у категоріях автономії, самодостатності та відповідальності, то сьогодні вона дедалі більше визначається через взаємодію з технологічними системами, які мають властивість обмежувати чи навіть підмінювати індивідуальний вибір. У психологічному плані це породжує особливу напругу: людина відчуває себе вільною завдяки доступу до необмежених цифрових можливостей, але водночас її поведінка дедалі більше детермінується структурою інформаційних потоків. Така подвійність ставить під сумнів традиційне розуміння свободи і відкриває простір для нових філософсько-психологічних інтерпретацій – свобода вже не є даністю, а постає завданням постійного самоствердження в умовах цифрової залежності.

У контексті цифрової трансформації освіта виступає ключовим середовищем, де формується здатність особистості інтегрувати нові технології в життя без втрати цілісності та гуманістичних орієнтирів. Школа та університети вже не лише передають знання, а й сприяють розвитку цифрової грамотності, критичного мислення, рефлексії власних дій та автономії у віртуальному просторі. Особливе значення має виховання здатності протистояти алгоритмічним сценаріям, що дедалі більше впливають на поведінку та ідентичність. Освітні практики можуть формувати навички усвідомленого використання соціальних мереж, цифрових платформ і інформаційних ресурсів, що дозволяє зменшити ризики кіберзалежності, інформаційного перевантаження

та фрагментації ідентичності. Таким чином, освіта стає не лише інструментом адаптації до цифрового середовища, а й ключовим чинником створення стійкої, гуманістично орієнтованої цивілізаційної моделі особистості, здатної гармонійно поєднувати технічні досягнення з внутрішньою автономією та ціннісною самостійністю.

Висновки. Завершуючи аналіз проблеми, зазначимо, що сучасна цифрова доба вимагає від людини якісно нового способу буття: здатності поєднувати технологічну ефективність із гуманістичною глибиною. Особистість перестає бути лише об'єктом впливу цифрових середовищ і дедалі більше стає їхнім співтворцем, адже саме від індивідуальних рішень, цінностей та форм самопрезентації залежить архітектура майбутніх цивілізаційних процесів. У такій перспективі цивілізаційна модель особистості не зводиться до технічної адаптації чи психологічної стійкості. Йдеться про нову форму культурної зрілості – уміння жити в плинних реальностях, не втрачаючи цілісності й свободи. Вона передбачає інтеграцію множинних ідентичностей у єдиний смисловий простір, у якому цифрові інструменти стають засобами, а не визначальними критеріями людської цінності. Майбутнє особистості залежить від того, чи зможе вона подолати спокусу звести своє існування до алгоритмічних сценаріїв і натомість віднайти баланс між технікою та культурою, між глобальною мережею та власною унікальністю. Саме ця здатність до творення гармонійної моделі буття визначатиме цивілізаційний сенс людини в цифрову епоху.

ЛІТЕРАТУРА

1. Войцицька М. О. Стан вивчення віртуального простору як простору соціального, психологічного та культурного в сучасних західних студіях. *Наукові записки*. Т. 49. Теорія та історія культури. 2006. С. 26–33 URL: <http://surl.li/znpizk>
2. Гантінгтон С. Протистояння цивілізацій та зміна світового порядку. Львів: Кальварія, 2006. 474 с.
3. Гаркавець С.О., Сібіркіна В.В. До питання особливостей розвитку особистості у цифрову еру. *Особистість та суспільство в цифрову еру: психологічний вимір* (до 25-річчя Національного університету «Одеська юридична академія» та 175-річчя Одеської школи права) : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 24 черв. 2022 р.). Одеса: Національний університет «Одеська юридична академія», 2022. С. 53–56.

4. Куцепал С. В. Комунікативна діяльність особистості у вимірі незначеності інформаційного суспільства: соціально-філософська рефлексія. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філософські науки*. 2020. Вип. 1. С. 112–119. DOI: [https://doi.org/10.35433/PhilosophicalSciences.1\(87\).2020.112-119](https://doi.org/10.35433/PhilosophicalSciences.1(87).2020.112-119)

5. Сарнавська О. В., Яковичина, Т. В., Шадюк Т. А. Філософське осмислення особистості цифрового покоління: постмодерний дискурс. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філософські науки*. 2020. Вип. 2 (88). С. 135–145. DOI: [https://doi.org/10.35433/PhilosophicalSciences.2\(88\).2020.135-145](https://doi.org/10.35433/PhilosophicalSciences.2(88).2020.135-145)

6. Скотна Н. В. Особа в розколотій цивілізації: освіта, світогляд, дії. Львів : Українські технології, 2005. 383 с.

7. Скотна Н. Самовизначення особистості в цивілізаційному вимірі. *Молодь і ринок*. 2013. № 12. С. 6–12.

8. Татяничков А. О. Трансформація самосвідомості особистості в епоху кіберсоціалізації. *Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних викликів* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 26 квіт. 2024 р.) / НУ "ОЮА" ; за заг. ред. С. В. Ківалова ; відп. за вип. М. Р. Аракелян. Одеса : Фенікс, 2024. С. 831–832.

9. Ткаченко О.А. Традиція і антропологічні виклики новітніх технологій : монографія. Дрогобич : ТЗОВ «ТРЕК ЛТД», 2024. 396 с.

10. Чаплинська Ю. С., Кабанова П. С. Ризики кіберсоціалізації: сьогодення і недалеке майбутнє. *Наукові студії із соціальної та політичної психології*. 2021. Вип. 47 (50). С. 160–179.

11. Чаплінський Ю. В. Трансформація ідентичності особистості в умовах віртуальної комунікації як прояв соціального відчуження. *Гуманітарний вісник*. 2025. № 6. URL: <https://h-visnyk.com.ua/index.php/home/article/view/59/57> DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15360948>

12. Amichai-Hamburger, Y., Vinitzky, G. Social network use and personality. *Computers in Human Behavior*. 2010. Vol. 26(6), P. 1289–1295. Doi: <https://doi.org/10.1016/j.chb.2010.03.018>

13. Arnoux P.-H., Xu A., Boyette N., Mahmud J., Akkiraju R., Sinha V. 25 Tweets to Know You: A New Model to Predict Personality with Social Media. *Proceedings of the International AAAI Conference on Web and Social Media*. 2017. Vol. 11(1), P. 472-475. Doi: <https://doi.org/10.1609/icwsm.v11i1.14963>

14. Hinds J., Joinson A. N. Digital data and personality: A systematic review and meta-analysis of human perception and computer prediction. *Psychological Bulletin*. 2024. Vol. 150(6), P. 727–766. Doi: <https://doi.org/10.1037/bul0000430>

REFERENCES

1. Amichai-Hamburger, Y., Vinitzky, G. (2010). Social network use and personality. *Computers in Human Behavior*, 26(6), 1289–1295. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.chb.2010.03.018>

2. Arnoux, P.-H., Xu, A., Boyette, N., Mahmud, J., Akkiraju, R., & Sinha, V. (2017). 25 Tweets to Know You: A New Model to Predict Personality with Social Media. *Proceedings of the International AAAI Conference on Web and Social Media*, 11(1), 472-475. DOI: <https://doi.org/10.1609/icwsm.v11i1.14963>
3. Chaplinskiy, Yu. V. (2025). Transformatsiia identychnosti osobystosti v umovakh virtualnoi komunikatsii yak proiav sotsialnoho vidchuzhennia [Transformation of personal identity in the conditions of virtual communication as a manifestation of social alienation]. *Humanitarnyi visnyk – Humanitarian Bulletin*. 6. URL: <https://h-visnyk.com.ua/index.php/home/article/view/59/57> DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15360948> [in Ukrainian].
4. Chaplynska, Yu. S., Kabanova P. S. (2021). Ryzkyky kibersotsializatsii: sohodennia i nedaleke maibutnie [Risks of Cybersocialization: Present and Near Future]. *Naukovi studii iz sotsialnoi ta politychnoi psykholohii – Scientific Studies in Social and Political Psychology*. 47 (50). 160–179. [in Ukrainian].
5. Hantington, S. (2006). Protystoiannia tsyvilizatsii ta zmina svitovoho poriadku [Clash of civilizations and changing world order]. Lviv: Kalvariia. [in Ukrainian].
6. Harkavets, S.O., Sibirkina V.V. (2022). Do pytannia osoblyvosti rozvytku osobystosti u tsyfrovu eru [On the issue of the peculiarities of personality development in the digital era]. *Osobystist ta suspilstvo v tsyfrovu eru: psykholohichni vymir (do 25-richchia Natsionalnoho universytetu "Odeska yurydychna akademiia" ta 175-richchia Odeskoi shkoly prava) : materialy III Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (m. Odesa, 24 cherv. 2022 r.)*. Odesa: Natsionalnyi universytet «Odeska yurydychna akademiia». 53–56. [in Ukrainian].
7. Hinds, J., Joinson, A. N. (2024). Digital data and personality: A systematic review and meta-analysis of human perception and computer prediction. *Psychological Bulletin*, 150(6), 727–766. DOI: <https://doi.org/10.1037/bul0000430>
8. Kutsepal, S.V. (2020). Komunikatyvna diialnist osobystosti u vymiri nevyznachenosti informatsiinoho suspilstva: sotsialno-filosofska refleksiiia [Communicative activity of the individual in the dimension of uncertainty of the information society: socio-philosophical reflection]. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnogo universytetu imeni Ivana Franka. Filosofski nauky – Bulletin of the Ivan Franko Zhytomyr State University. Philosophical Sciences*. 1. 112–119. DOI: [https://doi.org/10.35433/PhilosophicalSciences.1\(87\).2020.112-119](https://doi.org/10.35433/PhilosophicalSciences.1(87).2020.112-119) [in Ukrainian].
9. Sarnavska, O. V., Yakovyshyna, T. V., Shadiuk T. A. (2020). Filosofske osmyslennia osobystosti tsyfrovoho pokolinnia: postmodernyi dyskurs [Philosophical understanding of the personality of the digital generation: postmodern discourse]. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnogo universytetu imeni Ivana Franka. Filosofski nauky – Bulletin of the Ivan Franko Zhytomyr State University. Philosophical Sciences*. 2 (88). 135–145. DOI: [https://doi.org/10.35433/PhilosophicalSciences.2\(88\).2020.135-145](https://doi.org/10.35433/PhilosophicalSciences.2(88).2020.135-145) [in Ukrainian].

10. Skotna, N. (2013). Samovyznachennia osobystosti v tsyvilizatsiinomu vymiri [Self-determination of the individual in the civilizational dimension]. *Molod i rynek – Youth and the market*. 12. 6–12. [in Ukrainian].

11. Skotna, N. V. (2005). Osoba v rozkolotii tsyvilizatsii: osvita, svitohliad, dii [A person in a divided civilization: education, worldview, actions]. Lviv : Ukrainski tekhnolohii. [in Ukrainian].

12. Tatiachykov, A. O. (2024). Transformatsiia samosvidomosti osobystosti v epokhu kibersotsializatsii [Transformation of individual self-awareness in the era of cybersocialization]. *Yevropeiski oriientyry rozvytku Ukrainy: nauko-vo-praktychnyi vymir v umovakh voiennykh vyklykiv : materialy Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (Odesa, 26 kvit. 2024 r.) / NU «OIuA»; za zah. red. S. V. Kivalova ; vidp. za vyp. M. R. Arakelian. Odesa : Feniks. 831–832. [in Ukrainian].*

13. Tkachenko, O.A. (2024). Tradytsiia i antropolohichni vyklyky novitnikh tekhnolohii : monohrafiia [Tradition and anthropological challenges of new technologies]. Drohobych : TZOV «TREK LTD». [in Ukrainian].

14. Voitsytska, M. O. (2006). Stan vyvchennia virtualnoho prostoru yak prostoru sotsialnoho, psykholohichnoho ta kulturnoho v suchasnykh zakhidnykh studiiaxh [The state of the study of virtual space as a social, psychological and cultural space in modern Western studies]. *Naukovi zapysky – Scientific notes*. 49. 26–33 URL: <http://surl.li/znpizk> [in Ukrainian].

Дата першого надходження рукопису до видання: 17.09.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 30.10.2025

Дата публікації: 28.11.2025